

Johdanto

VAPO oy on tilannut kasvillisuutta ja maisemia käsittelevän selvityksen Vaalan kunnassa sijaitsevan Iso-Lehmisuon alueelta. Maastotyöt tehtiin 21-22.7 sekä 28.7.1998. Tällöin tarkasteltiin soiden luonnontilaisia osia sekä niiden reunoilla ja keskelläkin olevien ojitusten vaikutuksia.

Tutkimuksessa on VAPO:n alueiden lisäksi myös niiden ympäristöä selvitetty niin, että voidaan arvioida mahdollisen turvetuotannon vaikutusta suokokonaisuuksiin. Alueelta on pyritty saamaan riittävä kuva kasvillisuustyypeistä ja luonnon merkittävyydestä. Maastotarkastelun lisäksi apuna on käytetty mustavalkoisia ilmakuvia. Suosta kirjoitetussa kuvauksessa on kasvillisuudesta mainittu esiintyvät suotyypit Eurolan ym. (1995) Suokasvillisuusoppaan mukaan. Lajistosta on mainittu lähinnä erityisen runsaita lajeja, indikaattorilajeja sekä erikoisia lajeja. Kunkin suotyypin peruslajistoa löytyy käytetyn suotyyppioppaan kuvauksista.

Kasvilajien uhanalaisuutta on tarkasteltu uusimman Oulun yliopiston kasvimuseon kokoaman listan mukaan (Ohenoja 1995). Suotyyppien uhanalaisuutta on tarkasteltu esim. Aapalan & Lindholmin (1995) listan mukaan.

Tutkimusalue on jaettu osa-alueisiin. Ne on rajattu niin, että ne ovat vesitaloudeltaan ja luonnoltaan mahdollisimman yhtenäisiä. Näin tuotantoa koskevia ratkaisuja voitaisiin mahdollisesti tehdä näiden rajojen mukaisesti.

Yleiskuvaus

Iso-Lehmisuo käsittää laajan aapasuokokonaisuuden. Se sijoittuu pitkien, luode-kaakko -suuntaisten moreeniselänteiden välisiin altaisiin. Suon läpi kaivetut valtaojat ovat jakaneet aikaisemmin yhtenäisen aapasuon kahteen hydrologisesti erilliseen osaan (osa-alueet I ja II). Länsireunan vedenjakajan tienoille sijoittuva keidassuomainen Selkäsuu muodostaa vielä erillisen, mutta samaan kokonaisuuteen kuuluvan osan (osa-alue III).

Osa-alue I käsittää Iso-Lehmisuon laajan länsipuoliskon. Se on kohtalaisen ehjä aapasuo. Vedet suolle tulevat pääosin pohjoisreunoilta, Lehmikallion tienoilta, vähäisemmässä määrin lounaasta, Selkäsuon suunnalta. Ojitukset ovat jossain määrin muuttaneet vesien virtausta osa-alueen koillisnurkan tienoilla. Suolla pohjoisesta tulevat vedet virtaavat keskelle, minne Matkalamminselän kaakkoispään tuntumaan on patoutunut laajahko, avoventinen rimmikko. Tämän kohdalla virtaus haarautuu: toisaalta etelään jänteistä rimpinevaa myöten kohti Saukkopuroa, toisaalta luoteeseen jänteistä rimpinevaa myöten kohti Matkalamminkurun oja.

Matkalamminselän patoama avorimpinen alue on ravinteisuudeltaan lähinnä oligotrofista, samoin yleensä rimpineva-alueen laidat. Avorimmikosta etelään ja luoteeseen suuntautuvat rimpinevajuotit ovat mesotrofisia. Jänteet ovat osin siniheinäisiä, osin saraisia, rimmet saraista ruoppapintaa. Saukkopuron tuntumassa on reheviä, siniheinäisiä kalvakkanevarämeitä, samoin pienialaisesti luoteiskärjessä. Osa-alueen reunamilla on hyvin laajalti karumpia, välipintaisia soita, erityisesti pohjoisessa, Lehmikallion tuntumassa ja länsi- lounaisosissa Selkäsuota vasten. Täällä vallitsevat heikosti minerotrofiset lyhytkorsinevat, joilla usein on paljon rahkamättäitä, paikoin laajempia rahkarämekuvioitakin. Väleissä on hiukan märempiä kalvaka- ja saranevajuotteja. Kankaiden ja saarekkeiden reunoilla on rämeitä. Erityisesti pallosararämeet ovat laajoja, nekin ovat usein rahkaisia.

Osa-alue II käsittää Iso-Lehmisuon hieman pienialaisemmän itäpuoliskon. Valtaoja, joka erottaa sitä länsipuoliskosta, on kaivettu suon poikki luontaisen virtauksen suuntaisesti välipintaiselle suolle. Näin itäpuolisko muodostaa nyt oman aapasuokokonaisuutensa. Vesiä tulee lähinnä pohjois- ja itäpuolisilta alueilta ja suolla ne virtaavat keskiosan rimpinevoja myöten lounaaseen, kohti Saukkopuron vartta. Osa-alueen pohjois- ja itäreunalle kaivetut ojat ovat kuitenkin muuttaneet vesien tuloa suolle jonkin verran.

Osa-alueen keskeinen rimpinevajuotti on yleensä ravinteisuudeltaan mesotrofista, paikoin reunojen tuntumassa kuitenkin karumpaa. Rimpinevajuotin koillispuolella suon ohutturpeisella ja hiekkapohjaisella reunalla on pienialaisesti avoventistä ruopparimpinevaa, jossa jänteet ovat selvät, osin tiivistä siniheinää kasvavat. Keskemmällä rimpinevat ovat saraisempia. Jänteet täällä ovat saraista välipintaa ja rimmet pääosin saraikkoisen kasvillisuuden peitossa, vain pieneltä osin avoventistä ruoppapintaa. Alempana tämä juotti muuttuu osin saranevamaiseksi. Saukkopuron tuntumassa on rehevää nevakorpea pienialaisesti. Yleensä osa-alueen reunaosat ovat karumpia lyhytkorsi- ja kalvakkanevoja.

Osa-alue III käsittää Selkäsuon. Se on pienten kangassaarekkeiden erottamana varsinaisesta Iso-Lehmisuosta. Vedenjakajalle sijoittuvana ja valuma-alueeltaan suppeana se on kehittynyt hyvin rahkaiseksi keidassuoksi. Sen keskiosia hallitsevat avosuot, joilla leveät, ruskorahkaista mätäspintaa olevat jänteet ja kermi erottavat rahkaisia

rimpipintoja. Keski- ja pohjoisosissa täällä ei minerotrofisia lajeja näy lainkaan ja tyyppi on näin ombrotrofista kuljunevaa. Paikoin, varsinkin eteläosissa näkyy joitakin heikkoon minerotrofiaan viittaavia lajeja niin, että voidaan puhua rahkarimpinevasta, tosin aivan minerotrofian ja ombrotrofian rajalla olevasta. Suon reunamilla on rahkaisia lyhytkorsinevoja, jotka itäreunalla ovat heikosti minerotrofisia. Paikoin on rahkarämeitä ja saarekkeiden reunoilla pallosararämeitä.

Suokasvillisuus

Tavatut luonnontilaiset suokasvillisuustyytit:

Osa-alue I:

Kangasräme,
pallosararäme (osin rahkainen),
isovarpuräme,
rahkaräme,
tupasvillaräme,
mesotrofinen lyhytkorsiräme (osin hyvin siniheinäinen),
mesotrofinen sararäme,
oligotrofinen lyhytkorsineva (rahkainen),
oligotrofinen kalvakkaneva,
mesotrofinen kalvakkaneva (hiukan lähteinen, järviruokoa kasvava juotti),
oligotrofinen rimpineva (osin avovetinen, osin rimmet saraisempia tai rahkaisempia),
mesotrofinen rimpineva (pääosin saraista)
oligotrofinen saraneva.

Osa-alue II:

Mesotrofinen nevakorpi,
tupasvillaräme,
oligotrofinen lyhytkorsineva (osin rahkainen),
oligotrofinen kalvakkaneva,
oligotrofinen rimpineva,
mesotrofinen rimpineva (pieneltä osin avovetistä ruopparimpinevaa, pääosin saraisempaa), mesotrofinen saraneva.

Osa-alue III:

Kangasräme,
pallosararäme,
rahkaräme,
rahkainen lyhytkorsineva (ombro- oligotrofinen),
ombrotrofinen kuljuneva (rahkasammalkuljut),
oligotrofinen rimpineva (rahkarimpineva).

Kasvilajisto

Iso-Lehmisuon länsipuoliskon (osa-alue I) keskellä olevalla avovetisellä rimpineva-alueella kasvipeitteisten rimpipintojen valtalajeja ovat mm. mutasara (*Carex limosa*), raate (*Menyanthes trifoliata*), pullosara (*Carex rostrata*), rimpirahkasammal (*Sphagnum cuspidatum* coll.), paakkurahkasammal (*Sphagnum compactum*) sekä laajoina, pyöreinä laikkuina erotuva kalvakka rahkasammal (*Sphagnum papillosum*). Paikoin on myös esim. järvikortetta (*Equisetum fluviatile*) ja valkopiirtoheinää (*Rhynchospora alba*). Täältä luoteeseen ja varsinkin etelään päin rimpinevat muuttuvat varsin pian rehevämmiksi. Ensimmäisiä mesotrofian osoittajia ovat rimpipinnoilla keräpäärahkasammal (*Sphagnum subsecundum*) ja rimpivihvilä (*Juncus stygius*), jäniteillä taas siniheinä (*Molinia coerulea*). Etelään suuntautuvalla rimpinevajuotilla alempana rehevyyttä osoittavat lisäksi kurjenrahkasammal (*Sphagnum pulchrum*), vaaleasara (*Carex livida*) ja luhtakuusio (*Pedicularis palustris*), jäniteillä taas villapääluikka (*Trichophorum alpinum*), tähtisara (*Carex echinata*), äimäsara (*Carex dioica*) ja mähkä (*Selaginella selaginoides*). Saukkopuron lähellä kuiva välipinta tulee vallitsevaksi ja siniheinä runsastuu. Rehevyyttä osoittavasta lajistosta täällä voisi mainita pohjanrahkasammalen (*Sphagnum subfulvum*) ja punakämmekän (*Dactylorhiza incarnata*).

Tämän osa-alueen reunamien karuilla, välipintailla nevoilla vallitsee yleensä tupasvilla (*Eriophorum vaginatum*), lisäksi on mm. tupasluikka (*Trichophorum caespitosum*) ja rahkasara (*Carex pauciflora*). Lyhytkorsinevoilla on pohjakerroksessa vallitsevina usein yleinen rahkasammal (*Sph. angustifolium*). Kalvakkanevoilla on kalvakka rahkasammal runsas ja niillä on myös saroja (pulosara ja paikoin jouhisarakin). Erikoisuutena havaittiin

Matkalamminselän lounaispuolisella aukealla lyhtykorsi- ja kalvakkanevan rajalla aapasaran ja pullosaran risteymä (*Carex rostrata*X*rotundata*).

Iso-Lehmisuon itäpuoliskon (osa-alue II) rimpinevajuotti alkaa koilliskärjen avovetisestä ja ruoppaisesta rimmikosta. Täällä jänteiden valtalajina on siniheinä, lisäksi on tupasluikkaa sekä paikoin rahkasammalia (*S. compactum*, *S. papillosum*, *S. fuscum*). Rimpien reunoilla kasvaa mm. luhtavilla (*Eriophorum angustifolium*), raate ja rimpivihvilä sekä paikoin melko laajoina kasvustoina ruskopiirtoheinä (*Rhynchospora fusca*). Keskenmällä olevilla rimpinevoilla kasvavat jänteillä jouhisara, kalvakka rahkasammal, pullosara ja tupasluikka, paikoin villapääluikkakin. Rimmissä taas kasvaa mm. raate, mutasara, valkopiirtoheinä, rimpivihvilä, kurjenrahkasammal, keräpäärahkasammal ja paakkurahkasammal. Täältä lounaaseen luhtaisuus on selvempää; sarat runsastuvat ja paikoin kasvaa mm. hoikkavillaa (*Eriophorum gracile*). Pienialaisesti näkyi myös suovalkkua (*Hammarbya paludosa*).

Saukkopuron tuntumassa olevalla rehevällä nevakorvella kasvoi mm. kastikkaa (*Calamagrostis*), siniheinää, järvikortetta ja kurjenjalkaa. Niukasti näkyi myös kaitakämmeekkää (*Dactylorhiza traunsteineri*).

Selkäsuon (osa-alue III) kuljuissa vallitsivat silmäkerahkasammal (*Sphagnum balticum*) ja vajorahkasammal (*Sphagnum majus*) sekä leväkkö (*Scheuchzeria palustris*). Ainoat osa-alueen nevoilta tavatut heikkoa minerotrofiaa osoittavat lajit ovat rahkasara ja kalvakka rahkasammal.

Luonnontilaisuus

Ojia on tarkasteltu suokokonaisuuteen tehty melko runsaasti ja useassa eri vaiheessa. Suon halki on kaivettu valtaoja ehkä noin 40 vuotta sitten, kun on johdettu Lehmikallion kaakkoislaidan ojista vesi kohti Saukkopuroa. Myös Matkalamminkurun ja jotkut Saukkopuron varren ojituksen ovat jo melko vanhoja. Lehmisuon itäpuoliskoa nyt kauttaaltaan ympäröivät ojat on tehty myöhemmin, reilu 15 vuotta sitten. Tällöin on kaivettu myös uusi valtaoja suon poikki, reilun 50 metrin päähän vanhasta, sen kanssa yhdensuuntaiseksi. Tällä on ohjattu uusien reunaojien vedet Saukkopuroon.

Osa-alue I voidaan pitää paikoin laidoilla olevista ojista huolimatta melko luonnontilaisena. Voimakkaimmin vesitalouteen täällä ovat vaikuttaneet Lehmikallion kaakkoispuolella olevat vanhat ojat. Ne estävät pintavesien pääsyä tämän osa-alueen keskeisille rimpinevoille. Selvää kuivahtamista (taimien ilmestymistä) on havaittavissa järviruokoa kasvavalla nevarámeellä noin 50 metrin päähän asti. Mahdollisesti veden tulon väheneminen on vaikuttanut vähäisemmässä määrin alempana oleviin rimpinevoihin. Mitään selvästi havaittavaa merkkiä kuivahtamisesta ei näillä kuitenkaan voitu havaita.

Suon halki kaivettu vanha valtaoja on vaikuttanut osa-alueen I avosoihin vain hyvin vähän. Se on tehty välipintaiselle osalle, vesien luontaisen virtauksen suuntaan. Viereisellä nevalle ei kuivumista ole havaittavissa kuin korkeintaan 20 metriä. Aivan tämän ojan varsilla kasvaa yhtenäinen rivi jo melko kookkaita koivuja. Itse oja alkaa olla paikoin jo melko umpeenkasvanut ja osin heikosti vetävä.

Tämän osa-alueen luoteisnurkan reunaajat sijoittuvat suon alalaitaan, osin karuille kohdille, eivätkä ole merkittävästi vaikuttaneet ojittamattomaan avosuohon.

Osa-alue II on kauttaaltaan ojien ympäröimä. Ojat ovat yleensä hyvin vetäviä ja vievät pois sellaista vettä, joka luontaisesti olisi tullut suon keskiosiin. Aivan täydellistä tämä ei kuitenkaan ole: koillisreunan oja oli tarkastuskäynnin aikana paikoin täynnä vettä ja joistakin kohdista pääsi osa ojan vedestä tulvimaan suolle. Vaikka suolle tuleva vesimäärä onkin vähentynyt, ei keskiosan rimpinevoilla voitu havaita mitään merkkejä kasvillisuuden muuttumisesta.

Kuivahtanut vyöhyke reunaojan tuntumassa on osa-alueen itälaidassa usein noin sata metriä leveä. Karuilla kalvakkanevoilla ovat täällä usein vaivaiskoivu, tupasvilla ja yleinen rahkasammal runsastuneet. Pohjoislaidalla, lähellä kohtaa, jossa vesiä pääsee ojasta suolle kuivahtaminen on vähäisempää tai olematonta, pohjoisnurkan lyhtykorsinevalla taas selvempää.

Suon poikki kaivettu uusi valtaoja on muuttanut ympäristöään selvästi voimakkaammin kuin vanha. Kaakkoispuolisella kalvakkanevalla kuivahtamista on kauttaaltaan havaittavissa noin sadan metrin päähän. Täällä on voimakasta vaivaiskoivun runsastumista, yksittäisten taimien ilmaantumista ja paikoin esim. tupasvillan ja riippasaran runsastumista. Itse ojan varsi on tiivistä, nuorta koivikkoa. Valtaojien väli on muuttumaa, jolla puuntaimia on vaihtelevasti.

Selkäsuon tutkittua aluetta voidaan pitää vesitaloudeltaan jokseenkin täysin luonnontilaisena. Läheiset reunaosat eivät ole vaikuttaneet rahkaisiin, ombrotrofisiin osiin mitenkään. Etelä- ja itäosan minerotrofiset osat ovat ojittamattomia.

Maisema

Tarkastellut osa-alueet muodostavat kukin oman maisemakokonaisuutensa. Keskelle kaivettujen valtaojien reunamien puusto erottaa Iso-Lehmisuo itä- ja länsipuoliskon näkymiä ja Selkäsuon metsäisten saarekkeiden takana.

Länsipuolisko (osa-alue I) on maisemiltaan suon hienointa osaa. Tämä on laaja, rimpinen avosuo. Erityisesti keskiosat avorimmikot ovat komeita. Parhaalla rimpialueella monet pienet, vanhaa luonnonmetsää kasvavat saarekkeet ovat maisemille ja luonnolle tärkeitä. Matkalamminselän niemekkeen metsä on varttunutta männikköä ja rämeillä tämän niemen molemmilla puolilla on laajoja, komeita kelokkoja.

Osa-alue II on näkymiltään tavanomaisempi: laajahko avosuo, joka rajoittuu reunojen harvapuisiin muuttumiin ja hakkuuaukkoihin. Täälläkin laajat, märät rimmikot ovat näyttäviä.

Selkäsuon näitä pienempi. Se muodostaa ehjän maisemakokonaisuuden, jossa rahkaista, kermeistä ja kuljuista muodostunutta keskiosaa reunustavat kelokkoiset rämeet ja kallioiset männiköt.

Monikäyttö

Suolla on monia erinomaisesti hillaa kasvavia osia. Erityisesti Selkäsuolla (osa-alue III) hillaa on hyvinä vuosina runsaasti ja huonompinaakin yleensä ainakin joissakin kohdissa. Myös jotkin Iso-Lehmisuo rahkaiset reunaosat (osa-alueen I länsi- ja lounaisreuna, Matkalamminselän reuna ja Lehmivaaraa reunustavat osat) ovat vastaavia. Nyt tarkastuskäynnillä näillä paikoilla oli marjoja erittäin hyvin ja myös poimijoita oli paljon.

Linnusto

Suolla käytiin heinäkuun lopulla. Tällöin tehtiin joitakin havaintoja, jotka osoittavat suon olevan linnustoltaan merkittävä.

Pesintään viittaavia havaintoja osa-alueelta I: Joutsenpari + 5 poikasta, selkälokipari + poikanen, harmaalokkipari, kurkipari + poikanen ja lisäksi 4 muuta kurkea, töyhtöhyppä, valkoviklo, kapustarinta, pikkukuovi, nuolihaukka ja lapinharakka. Lisäksi havaittiin mustaviklo (saattoi olla muuttava).

Edustavuus

Iso-Lehmisuo tutkitun alueen merkittävintä osaa ovat laajat, rimpisen aapasuot. Keskelle vedetyt valtaojat ja niihin liittyvät reunaosat ovat jossain määrin muuttaneet suon vesitaloutta ja jakaneet aikaisemmin yhtenäisen kokonaisuuden kahtia.

Osa-alue I on osa-alueista laajin ja rimpisin, kasvillisuudeltaan se on kohtalaisen karu, osin keskivänteinen. Lehmivaaran kaakkoissivun vanhat ojat ovat aiheuttaneet paikallista kuivahtamista ja vähentäneet suolle tulevan veden määrää. Keskiosissa ei kuitenkaan mitään muuttumista ole havaittavissa. Tänne sijoittuvaa märkää ja monipuolista rimpineva-aluetta voidaankin pitää suon arvokkaimpana osana.

Osa-alue II on pahemmin ojitusten ympäröimä ja sen reunoilla on kuivahtamista yleisesti. Keskiosan rimpinevat ovat kuitenkin jokseenkin luonnontilaisen näköisiä. Kasvillisuudeltaan tämän osa-alueen keskeiset osat ovat jonkin verran rehevempiä ja vaihtelevampia kuin länsipuoliskossa ja lajistossa on myös alueellisesti uhanalaisia lajeja.

Selkäsuon (osa-alue III) on varsin edustava esimerkki aapasuoyhdistymän reunoille kehittyneestä keidassuosta. Täällä on selkeitä kuljuja ja kermettä. Se liittyy suoraan osa-alueeseen I ja täydentää tätä luonnoltaan. Se on myös tutkitun alueen parasta hillasuota.

Iso-Lehmisuo mainitaan Soidensuojelun perusohjelman esityksessä (1977) yhtenä kohteena. Perusteena olivat etenkin laajat rimpinevat ja linnusto. Lopulliseen suojeluohjelmaan tätä ei kuitenkaan otettu, vaan suo varattiin turvetuotantoon. Myöhemmin tehdyt ojitukset ovat muuttaneet itäpuoliskoa, mutta länsipuolisko ja Selkäsuon ovat lähes samassa tilassa kuin 1970-luvulla.

Uhanalaiset kasvilajit ja suokasvillisuustyytit

Ruskopiirtoheinä on luokiteltu Kainuussa uhanalaiseksi, vaarantuneeksi. Sitä kasvaa täällä osa-alueen II rimpineva-alueen koillispuolella. Täällä rimpineva on tyypiltään erilaista kuin muualla suolla: syviä, avovetisiä ruopparimpiä, joita voimakkaat siniheinäjätteet erottavat. Paikka on melko ohutturpeista. Täällä ruopparimmissä ruskopiirtoheinä kasvoi noin 50X50 metrin alalla useina muutaman metrin laajuisina kasvustoina. Paikka sijaitsee noin sadan metrin päässä reuna-alueesta. Voimakkaiden jätteiden vuoksi suoraa kuivatusvaikutusta ojalla ei tänne asti ole. Rimmet vaikuttivat luontaisen vetisiltä ja paikka kasvillisuudeltaan luonnontilaiselta. Hyvin hidasta karuuntumista oja voi kuitenkin aiheuttaa.

Suovalkku on täällä luokiteltu silmälläpidettäväksi, taantuneeksi. Sitä havaittiin osa-alueen II keskiosissa rimpinevan ja saranen rajamailla. Nyt täällä näkyi vain muutamia kukkivia yksilöitä, mutta laji on vaikea huomata ja sen kukkimisrunsus vaihtelee eri vuosina melkoisesti.

Kaitakämmekkää (valtakunnallisesti ja alueellisesti silmälläpidettävä) havaittiin osa-alueen II lounaisnurkan rehevältä nevakorvelta muutamia yksilöitä. Paikka sijaitsee reilu 50 metriä reuna-alueesta, siinä osassa nevakorpea, joka on ojan vaikutuksen ulkopuolella. Lisäksi tyypillistä punakämmekkää (alueellisesti silmälläpidettävä) havaittiin osa-alueen I etelälaidan siniheinäisellä nevarämeellä, lähellä Saukkopuroa.

Suon länsiosassa tavattu aapasaran ja pullosaran risteymä on myös maininnan arvoinen: toinen kantalajeista (aapasara) on Kainuussa luokiteltu uhanalaiseksi (E), eikä risteymääkään tunneta täältä kovin monista paikoista.

Tavatuista suotyypeistä kuljuneva on täällä aapasuoalueella nimetty uhanalaiseksi. Tyypillistä kuljunevaa on Selkäsuon osa-alueen keskiosissa useita hehtaareja.

ISO-LEHMISUO

Kartan selitykset:

Tarkastellun alueen raja

Osa-alueiden raja

meNK
KgR
PSR
raPSR
IR
RaR
TR
oIlkNR
meLkNR
SR
oIlkN
raLkN
oIKaN
meKaN
omKuN
oIRiN
olraRiN
olruRiN
meRiN
meruRiN
RiN
oISN
meSN

mesotrofinen nevakorpi
Kangasräme
Pallosararäme
Rahkainen pallosararäme
Isovarpuräme
Rahkaräme
Tupasvillaräme
Oligotrofinen lyhytkorsiräme
Mesotrofinen lyhytkorsiräme
Sararäme
Oligotrofinen lyhytkorsineva
Rahkainen lyhytkorsineva (ombro-oligotrofinen)
Oligotrofinen kalvakkaneva
Mesotrofinen kalvakkaneva
Ombrotrofinen kuljuneva
Oligotrofinen rimpineva
Oligotrofinen rahkainen rimpineva
Oligotrofinen ruopparimpineva (avovetinen)
Mesotrofinen rimpineva
Mesotrofinen ruopparimpineva (avovetinen)
Rimpineva (oligo-mesotrofinen)
Oligotrofinen saraneva
Mesotrofinen saraneva

ku

kyseinen suotyyppi kuivahtanut

havaittu selvä virtaus ojassa

havaittu ojasta tulvivan vettä suolle

uhanalaisen tai silmälläpidettävän kasvin kasvupaikka
(1 = ruskopiirtoheinä, 2 = suovalkku)

avosoiden liuskakämmeköiden esiintymiä
(sekä punakämmekkää että kaitakämmekkää)

